

Виховна година:

Права дитини - мої права

*Класний керівник -
Лавренюк А.П.*

Мета: ознайомити учнів із поняттям «право», «декларація», «конвенція»; розвивати вміння аналізувати свої права та обов'язки по збереженню життя і здоров'я; учити знаходити вихід із ситуацій, застосовуючи знання законів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Повідомлення теми, мети, завдань заняття. Мотивація діяльності учнів.

Кожен день, збираючись вранці до школи, ви у дзеркалі бачите себе Людину, - найцінніший скарб. Кожен із вас – неповторна особистість. Кожен із вас – Людина, яка живе сьогодні, і саме такої дівчинки чи хлопчика більше на цій землі немає і не буде. Відомий поет України В. Симоненко написав про неповторність кожного, кому батьки подарували життя.

Виразне читання добре підготовленими учнями поезії В.Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина?»

Ти знаєш, що ти – людина?
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя - єдина,
Мука твоя – єдина,
Очі твої – одні.

Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі
Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди –
Добрі, ласкаві й злі.

Продовження слова вчителя

Сьогодні усе для тебе:
Озера, гаї, степи.
І жити спішити треба,
Кохати спішити треба -
Гляди ж не проспи!

Бо ти на землі – людина.
І хочеш того чи ні -
Усмішка твоя – єдина,
Мука твоя – єдина,
Очі твої – одні.

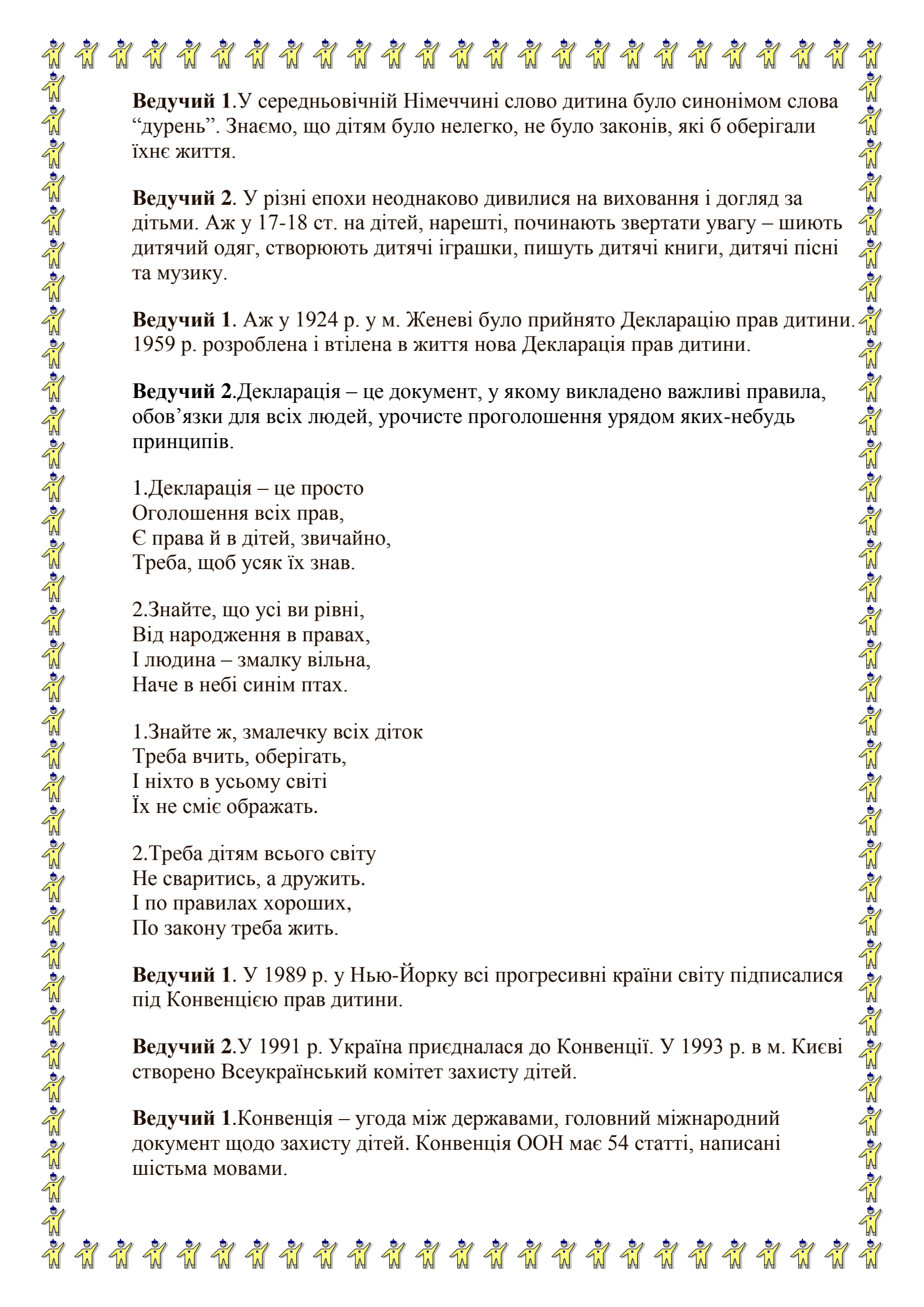
Яка це радість – жити!
Творити чудеса!
Сміятись і радіти,
Як вранішня роса!

Ведучий 1. Кожна людина є єдиною й унікальною. Ви говорите по-різному, по-різному думаете і висловлюєтесь, мирно живете, іноді сперечаєтесь, але завжди повинні пам'ятати, що всі люди на землі мають однакові права.

Ведучий 2. Право - система обов'язкових для всіх, формально визначених правил поведінки, які встановлюються або дозволяються державою. Отже, сьогодні наша виховна година присвячена правам дитини.

Ведучий 1. У стародавній Спарті слабких, кволих дітей кидали зі скелі в прірву, вважаючи, що з них не виростуть сильні і здорові воїни.

Ведучий 2. У часи кріпацтва дітей насильно відбирали в матерів і продавали, наче річ.

Ведучий 1. У середньовічній Німеччині слово дитина було синонімом слова “дурень”. Знаємо, що дітям було нелегко, не було законів, які б оберігали їхнє життя.

Ведучий 2. У різні епохи неоднаково дивилися на виховання і догляд за дітьми. Аж у 17-18 ст. на дітей, нарешті, починають звертати увагу – шийють дитячий одяг, створюють дитячі іграшки, пишуть дитячі книги, дитячі пісні та музику.

Ведучий 1. Аж у 1924 р. у м. Женеві було прийнято Декларацію прав дитини. 1959 р. розроблена і втілена в життя нова Декларація прав дитини.

Ведучий 2. Декларація – це документ, у якому викладено важливі правила, обов’язки для всіх людей, урочисте проголошення урядом яких-небудь принципів.

1. Декларація – це просто
Оголошення всіх прав,
Є права й в дітей, звичайно,
Треба, щоб усяк їх знав.

2. Знайте, що усі ви рівні,
Від народження в правах,
І людина – змалку вільна,
Наче в небі синім птах.

1. Знайте ж, змалечку всіх діток
Треба вчить, оберігать,
І ніхто в усьому світі
Їх не сміє ображати.

2. Треба дітям всього світу
Не сваритись, а дружить.
І по правилах хороших,
По закону треба жити.

Ведучий 1. У 1989 р. у Нью-Йорку всі прогресивні країни світу підписалися під Конвенцією прав дитини.

Ведучий 2. У 1991 р. Україна приєдналася до Конвенції. У 1993 р. в м. Києві створено Всеукраїнський комітет захисту дітей.

Ведучий 1. Конвенція – угода між державами, головний міжнародний документ щодо захисту дітей. Конвенція ООН має 54 статті, написані шістьма мовами.

5. Книга прав дитини – це закон,

Вона називається – Конвенція ООН.

Ведучий 2. У Конвенції прав дитини записано: «Дитиною вважається кожна людська особа до досягнення нею 18-ти років. Дитина потребує особливої охорони і піклування як до, так і після народження.»

Ведучий 1. Згідно з Конвенцією Україна у квітні 2001 р. прийняла Закон про охорону дитинства.

Ведучий 2. Закон – документ, нормативний акт, прийнятий вищим органом державної влади.

3. Розквітай, прекрасна Україно,
Рідна земле, матінко моя,
Бо законом право дано,
Щоб жив, учився і ріс я.

Ведучий 1. Конституція – це основний закон, де записані всі права та обов'язки громадян. Від Конституції залежить щастя і доля нашого народу й кожної людини.

4. В нас людина кожна знає,
Чим займатись вона має.
Гарантує нам це право
Основний закон держави.

5. Він дає дорослим й дітям
Вільно і щасливо жити.
Всі його повинні знати,
І вивчати, й шанувати.

4. Конституція – дала ти право
Дідусеві, таткові й мені,
Щоб жили і щоб учились,
Щоб відпочивали і трудились.

5. Конституціє! З тобою
Ми йдемо в нове життя.
Будь великим Правом і Законом,
Щоб примножувать щасливе майбуття.

11. Дитя моє! Бог дав тобі життя.
І щоб ніхто не заподіяв шкоди
Тобі, малесенький громадянин, -

Бог дав закони нашому народу.
Від дня народження до іменин,
Він твій, цей світ широкий за вікном.
Ти на життя і щастя маєш право
Під золото – блакитним знаменном
Своєї Української держави.

(На дошці записані назви правових документів та дати їх прийняття)

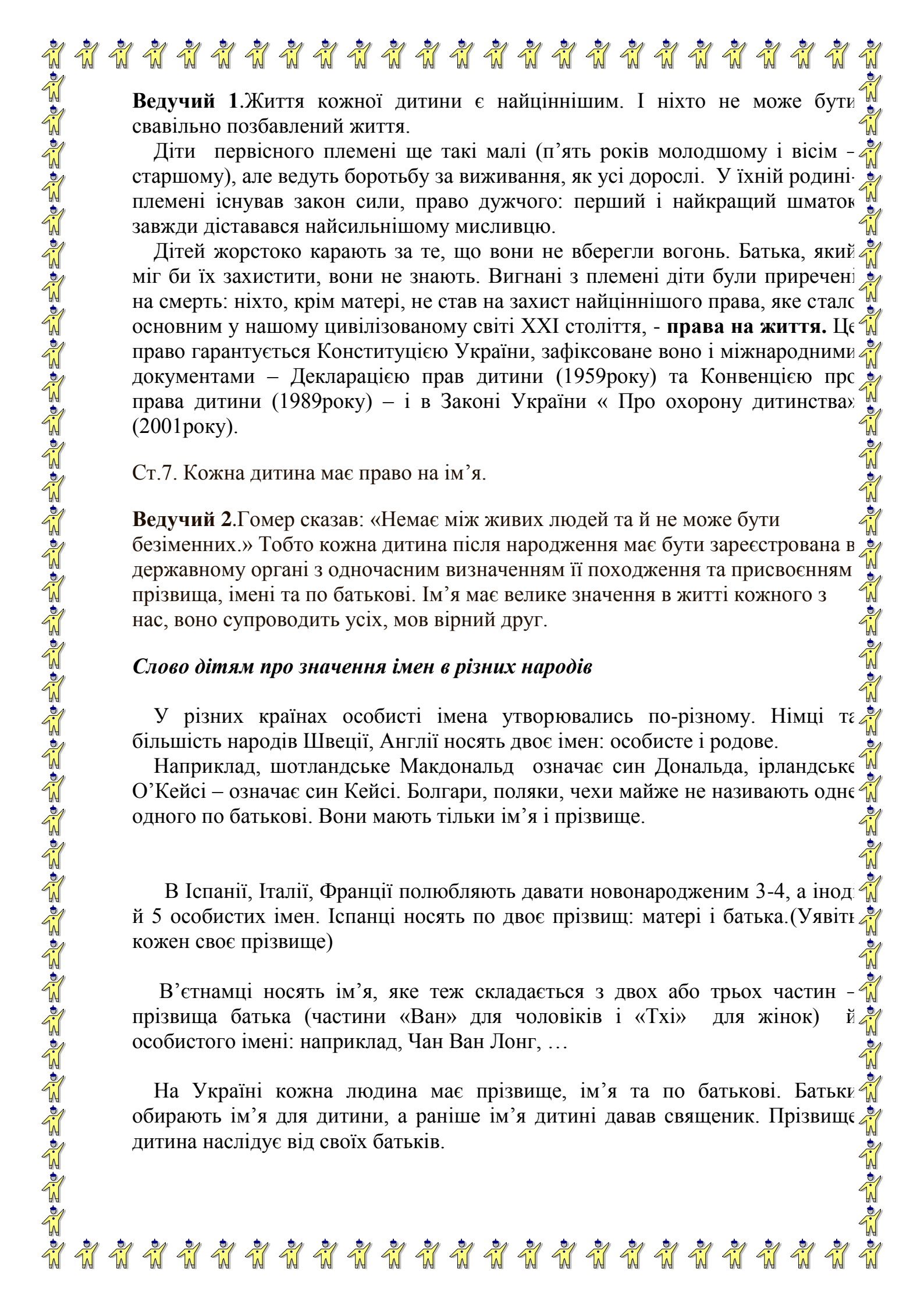
Але минуло не одне тисячоліття, поки людство усвідомило неповторність кожної особистості і прийняло закони, які оберігають людину, її життя, індивідуальність.

Усі ви добре знаєте ці права. Давайте зараз їх згадаємо

Ведучий 2. Перше, найголовніше, невід’ємне право кожної дитини – право на життя.

6. Не меркнуть зорі,
Йдуть у небуття,
Бо мають право вік світити.
Я ж маю право на життя,
Я гідно мушу жити.

Ведучий 1. Життя кожної дитини є найціннішим. І ніхто не може бути свавільно позбавлений життя.

Діти первісного племені ще такі малі (п'ять років молодшому і вісім – старшому), але ведуть боротьбу за виживання, як усі дорослі. У їхній родині-племені існував закон сили, право дужчого: перший і найкращий шматок завжди діставався найсильнішому мисливцю.

Дітей жорстоко карають за те, що вони не вберегли вогонь. Батька, який міг би їх захистити, вони не знають. Вигнані з племені діти були приречені на смерть: ніхто, крім матері, не став на захист найціннішого права, яке стало основним у нашому цивілізованому світі XXI століття, - **права на життя**. Це право гарантується Конституцією України, зафіксоване воно і міжнародними документами – Декларацією прав дитини (1959 року) та Конвенцією про права дитини (1989 року) – і в Законі України «Про охорону дитинства» (2001 року).

Ст.7. Кожна дитина має право на ім'я.

Ведучий 2. Гомер сказав: «Немає між живих людей та й не може бути безіменних.» Тобто кожна дитина після народження має бути зареєстрована в державному органі з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові. Ім'я має велике значення в житті кожного з нас, воно супроводить усіх, мов вірний друг.

Слово дітям про значення імен в різних народів

У різних країнах особисті імена утворювались по-різному. Німці та більшість народів Швеції, Англії носять двоє імен: особисте і родове.

Наприклад, шотландське Макдональд означає син Дональда, ірландське О'Кейсі – означає син Кейсі. Болгари, поляки, чехи майже не називають одне одного по батькові. Вони мають тільки ім'я і прізвище.

В Іспанії, Італії, Франції люблять давати новонародженим 3-4, а іноді й 5 особистих імен. Іспанці носять по двоє прізвищ: матері і батька. (Уявіть кожен своє прізвище)

В'єтнамці носять ім'я, яке теж складається з двох або трьох частин – прізвища батька (частини «Ван» для чоловіків і «Тхі» для жінок) й особистого імені: наприклад, Чан Ван Лонг, ...

На Україні кожна людина має прізвище, ім'я та по батькові. Батьки обирають ім'я для дитини, а раніше ім'я дитині давав священник. Прізвище дитина наслідує від своїх батьків.

Ставлення людини до імен упродовж історії було неоднаковим. Первісні люди вважали, що ім'я і людина – це одне й те ж саме, тому боялися іноді вимовляти деякі імена, щоб не з'явився той, кого згадують. Коли людина помирала, її ім'я давали дитині, вважалося, що разом з іменем у спадок до нового власника імені переходили й риси людини, яка пішла з цього світу.

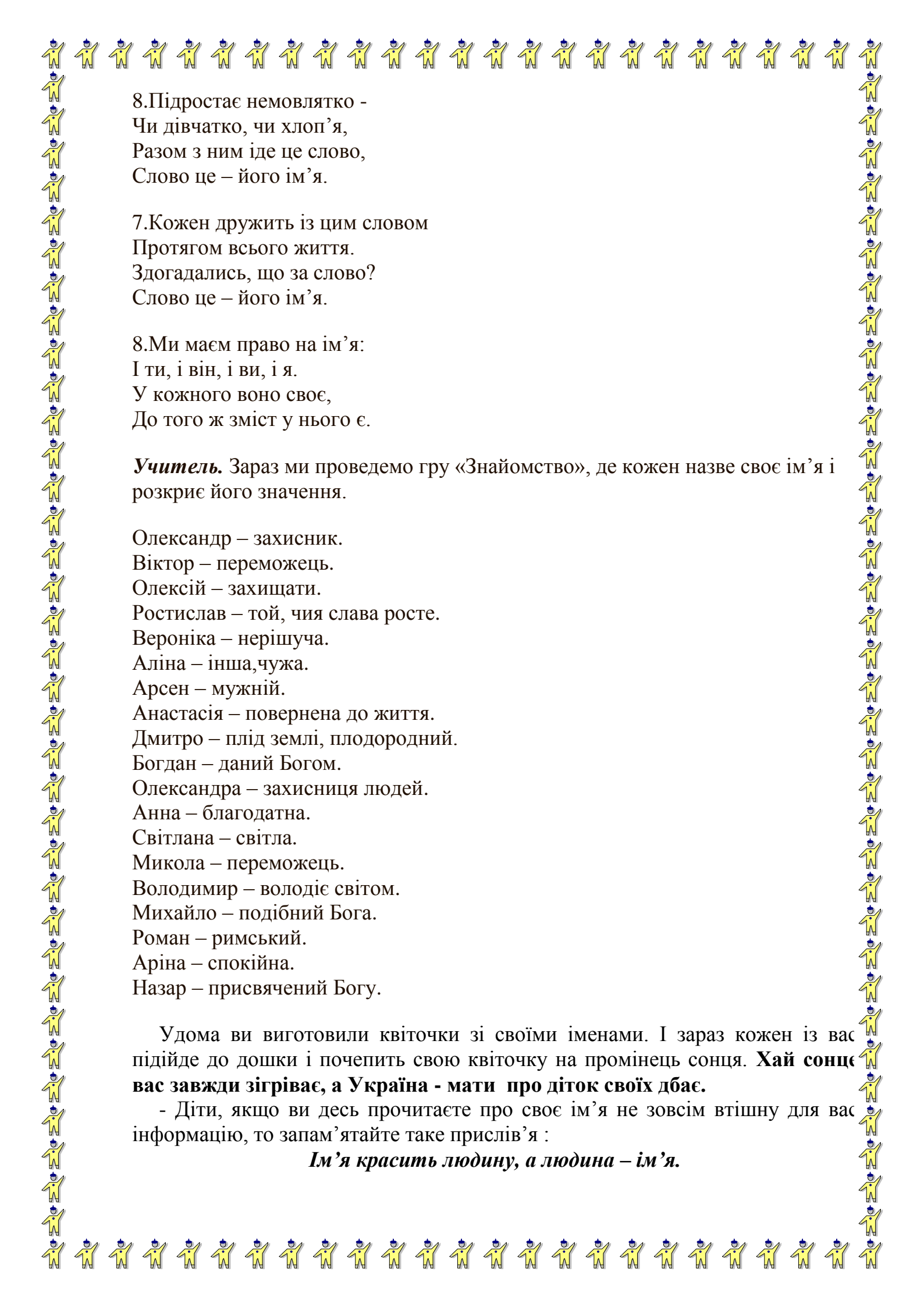
Деякі племена Нової Гвінеї полювали за іменами. Як? Плем'я нападало на плем'я, щоб одібрати найцінніше – ім'я: перед тим, як убити жертву, у неї запитували, як її звать, і забирали собі ім'я.

Тож бачите, наші імена – це теж велика особиста цінність. І неприємно, коли тебе не називають по імені або хтось його перекручує.

А ви бачили свої свідчення про народження? Чи знаєте, що означають ваші імена?(Відповіді дітей)

7. Як маленьке немовля
У світ двері відчиня,
То дарують йому слово,
Слово це – його ім'я.

8. Підростає немовлятко -
Чи дівчатко, чи хлоп'я,
Разом з ним іде це слово,
Слово це – його ім'я.

7. Кожен дружить із цим словом
Протягом всього життя.
Здогадались, що за слово?
Слово це – його ім'я.

8. Ми маєм право на ім'я:
І ти, і він, і ви, і я.
У кожного воно своє,
До того ж зміст у нього є.

Учитель. Зараз ми проведемо гру «Знайомство», де кожен назве своє ім'я і розкриє його значення.

Олександр – захисник.
Віктор – переможець.
Олексій – захищати.
Ростислав – той, чия слава росте.
Вероніка – нерішуча.
Аліна – інша, чужа.
Арсен – мужній.
Анастасія – повернена до життя.
Дмитро – плід землі, плідородний.
Богдан – даний Богом.
Олександра – захисниця людей.
Анна – благодатна.
Світлана – світла.
Микола – переможець.
Володимир – володіє світом.
Михайло – подібний Бога.
Роман – римський.
Аріна – спокійна.
Назар – присвячений Богу.

Удома ви виготовили квіточки зі своїми іменами. І зараз кожен із вас підійде до дошки і почепить свою квіточку на промінець сонця. **Хай сонце вас завжди зігріває, а Україна - мати про діток своїх дбає.**

- Діти, якщо ви десь прочитаете про своє ім'я не зовсім втішну для вас інформацію, то запам'ятайте таке прислів'я :

Ім'я красить людину, а людина – ім'я.

Ведучий 1. У нашій країні згідно зі статтями Сімейного і Цивільного кодексу по досягненні 16 років громадянин України має право змінити своє ім'я.

Ведучий 2. Ім'я змінити можна, але не можна змінити людей, які дали тобі життя. Ви маєте право виховуватися в сім'ї.

Ведучий 1. Стаття 9. Кожна дитина має право не розлучатися з батьками.

9. У сім'ї ми маємо право
На добре харчування.
Від того, що і як їмо,
Залежить і здоров'я, і навчання.
Вітамінів як дадуть -
Діти всі уміть ростуть,
А щоб в школі добре вчитись,
І у армії служити,
Та здоров'я добре мати,
Треба добре харчуватись.

Ведучий 2. Як ви думаєте, про яке право йде мова?

Ведучий 1.Стаття 8. Кожна дитина має право на повноцінне харчування.
Користуючись цим правом, ми з вами безкоштовно харчуємося в школі.

Ведучий 2.Стаття 28. Кожна дитина має право на освіту.

10. Бо всім відомо, що без школи,
Без знань, що мусиш там набуть,
Не станеш у житті ніколи
Тим, ким з дитинства мрієш бути.

А ким ви мрієте бути? (Запитують у дітей)

Ведучий 1.Стаття 23. Право на працю.

11. Майбутня професія – важливий це крок,
Обрати для себе, щоб був з мене толк.
Лікарем стати – це мрія моя!
Людей від хвороб рятуватиму я.

Ведучий 2. У будь-якому випадку держава повинна зробити так, щоб люди могли отримати професію та працювати. А різних професій багато. Спробуйте здогадатися, про яку з них ітиметься.

25. Хто завжди по полю ходить?
Хто пильнує за зерном?
Перевіряє перші сходи.
Це, звичайно, ... (агроном)

26. У пору літню, час осінній,
Навесні – гарячий час –
Косять, жнуть вони і сіють,
Орють лан у котрий раз! (Хлібороб)

27. Дітвору він добре знає,
Її щедро пригощає,
Бо уміє готувати,
Ще й уміє подавати. (кухар)

28. Цей робітник доторкнувся хмарини.
Дім нам буде – не знає й хвилини.
Рівно виводить він стіни в будові,
Кран є підйомний напоготові. (Будівельник)

29. Є паличка в нього чарівна –
За мить сто машин зупиняє.

Ось паличку справно він вгору підняв,
Одразу «Камаз», як укопаний став. (Міліціонер)

Ведучий 1. Порядок застосування праці дітей визначається законодавством України про працю. Прийняття дитини на роботу допускається з 16 років. Діти, які досягли 16-річного віку, можуть прийматися на роботу, що не завдає шкоди їхньому здоров'ю і навчанню.

11. Міркували ми, трудилися
І голівки потюмилися.
Отже, слід нам відпочити,
Знову сили відновити.

Ведучий 2. Яке право ми щойно використали?
Стаття 31. Кожна дитина має право на відпочинок і дозвілля.

12. Якщо ж погано стало нам,
Батьки заб'ють тривогу.
Для цього право є у нас
На медичну допомогу.
І лікарі, і вчителі
Піклуються про діток,
Бо здоров'я всіх дітей
Найдорожче в світі.

Ведучий 1.Стаття 24. Право на здоров'я та медичну допомогу. Коли ви здорові, тоді хочеться співати, малювати, танцювати, ліпити, тобто розвивати свої таланти.

Ведучий 2.Кожна дитина талановита. Хто від народження, а хто розвиває свої здібності під час навчання в школі. Бо в статті 29 зазначено, що освіта дитини має бути спрямована на розвиток особистості, талантів.

13.В школі пишемо і читаємо,
І малюємо, і співаємо
Свій талант ми розвиваємо.

*Ваша дитина талановита!
Нехай про це знають усі!*

14. Про свої права ми знаєм:

На освіту право маєм,
Маєм право на ім'я,
Яке нам дає сім'я.
І таланти проявляти,
Особисту думку мати.
Та найперша справа -
Це на рівність право.

.Рівність у правах -
Не лише слова.
це державна справа:
Рівність – перше право!
Знати всі повинні -
Ми в правах всі рівні.

Ведучий 2. Сьогодні ми говорили про права дитини, які записані в Конвенції.
Зараз перевіримо, чи добре ви їх запам'ятали.

(сигнальні картки: зелені – існують такі права, червоні – не існують такі права.)

1. Усі діти мають право на любов і турботу.
2. Усі діти рівні в своїх правах.
3. Кожна дитина має право їсти тільки цукерки, морозиво і чіпси.
4. Усі діти мають право на повноцінне харчування.
5. Усі діти мають право відмовлятися від обіду.
6. Усі діти мають право на освіту.
7. Усі діти мають право на відпочинок і дозвілля.
8. Кожна дитина має одержувати сніданок у ліжку.
9. Жодна дитина не повинна мити посуд.
10. Усі діти мають право на здоров'я та медичну допомогу.
11. Діти мають право на інформацію.
12. Жодна дитина не повинна прибирати власну кімнату.
13. Діти мають право висловлювати свої погляди.
14. Кожна дитина має право на життя.
15. Кожна дитина має отримати в магазині все, що їй заманеться.

4. Проведення «Казкової правової вікторини»

Учитель:

Давайте проведемо «Казкову правову вікторину» і на прикладі героїв відомих вам казок спробуємо пояснити статті Конвенції про права дитини. Учитель проводить вікторину і по черзі описує негативні ситуації, у які потрапив той чи інший казковий герой. Учні мають визначити, яке право, визначене Конвенцією про права дитини, було порушено стосовно цього героя.

Ситуація 1

Мачуха з ранку до вечора примушує Попелюшку працювати. Бідній дівчинці заборонено брати участь в іграх та забавках сестер.

Яке право порушено стосовно Попелюшки?

(Право дитини на відпочинок і розваги, право брати участь у розважальних заходах, що відповідають її віку.)

Ситуація 2

За часи письменника Марка Твена в Америці дружба дітей із різних соціальних пластів не схвалювалась і навіть вважалась іноді порушенням суспільної моралі. Чи має право Том Соєр товаришувати з таким хлопчиком, як Гекльберрі Фін?

(Так, адже Конвенція про права дитини визнає право на свободу асоціацій та свободу мирних зібрань.)

Ситуація 3

Мауглі майже з народження жив у тваринному середовищі. Чи можна вважати, що він має рівні права зі звичайною дитиною?

(Так, Конвенція визначає, що дитиною вважається кожна людська істота, що не досягла вісімнадцяти років.)

Ситуація 4

Мауглі не вміє говорити людською мовою -- лише видавати незрозумілі, із точки зору людей, звирячі звуки. Чи мають право люди, що знайшли Мауглі в лісі, замкнути його в клітці та поводитися з ним, як із твариною? Які права хлопчика порушено?

(Ні в якому разі. Мауглі може бути визнаний неповноцінною дитиною, і в цьому випадку згідно з Конвенцією йому мають забезпечити гідні умови зростання і виховання. Крім того, Конвенцією суворо заборонено будь-яке жорстоке поводження з дитиною, що принижує її гідність та шкодить фізичному й психічному здоров'ю.)

Ситуація 5

Опікун Гаррі Поттера перехоплює і читає листи, що надходять хлопчику зі школи чарівників Хогвартсу. Яке право Гаррі порушено?

(Право на приватне життя, недоторканність житла й таємницю кореспонденції.)

Ситуація 6

Баба Яга викрадає Івасика Телесика й відносить його за тридев'ять земель у тридесяте царство. Які права дитини порушила злодійка?

(Згідно з Конвенцією дитина має право не розлучатися з батьками всупереч її бажання (окрім випадків, визначених законодавством), крім того, Конвенцією забороняється незаконне переміщення дітей і неповернення їх із за кордону.)

(Учитель відзначає учнів, які брали активну участь в обговоренні ситуацій вікторини.)

Учитель:

5. *Обов'язки, які повинен виконувати кожен учень.*

Учитель:

«Я маю право!», «Чому ви порушуєте мої права?» -- ці слова, на жаль, часто використовує людина в ситуаціях, коли сама неправа. Зазвичай, заява про особисті права слугує виправданням пасивності, лінощів, прагненням отримати щось, нічого не даючи взамін. Та слід знати не лише свої права, але й обов'язки.

(Учні перелічують обов'язки)

Обов'язки:

1. Поважати і любити своє оточення. Ставитися до них так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас.
2. Поважати близьких та друзів. Не принижувати гідності кожної людини. Поводитись так, щоб своєю поведінкою не порушувати прав іншої людини.
3. Бути толерантним до таких людей. Поважати їх і допомагати їм.
4. Дотримуватись режиму харчування. Вживати продукти до кінця терміну придатності. Поважати працю кухарів.
5. Дотримуватись правил моральної етики; організовувати дозвілля так, щоб воно приносило користь і не заважало іншим.

6. Сумлінно навчатись; активно працювати на уроках, готуватись самотужки; старанно виконувати домашні завдання.

7. Дотримуватись певних норм поведінки, прийнятих у суспільстві. Намагатись не створювати ситуації, які призводять до порушення закону.

8. Поважати своє оточення. Давати нагоду кожному висловлювати свої думки. Не нав'язувати своїх поглядів іншим, якщо вони з ними не згодні.

9. Цінувати і дбати про своє здоров'я. Виконувати приписи лікарів у разі потреби.

10. Поважати співрозмовників. Коректно і тактовно висловлювати свої думки. Дотримуватись правил мовного етикету.

11. З повагою ставитися до людей, які піклуються про нас.

12. Виконувати роботу, яка не завдає шкоди здоров'ю. Виконувати всі види обслуговуючої праці.

13. Самостійно знаходити інформацію в різноманітних джерелах.

14. Не ображати і не принижувати оточуючих.

15. Дотримуватись норм і правил поведінки, прийнятих у суспільстві. Не створювати ситуацій, що можуть спричинити нещасні випадки.

III. Підсумок уроку.

Заключне слово вчителя:

Від народження ви маєте певні права, які гарантовані і захищаються державою.

Їх ви повинні знати й реалізовувати щодня. Але пам'ятайте: ваші права не повинні порушувати права інших. З часом у вас збільшиться обов'язків і відповідальності. Існують закони, які визначають ваші обов'язки. Ви мусите їх знати.

Незнання закону не звільняє вас від відповідальності за ваші вчинки, дії або бездіяльність.

Пам'ятайте! Саме ви відповідаєте за своє здоров'я. Від вашого ставлення до здоров'я залежите не тільки ви самі. Ваша позиція впливає на ваших друзів, знайомих, батьків, на ваших майбутніх дітей.

5. Підсумок заняття

- Про які права дитини ми говорили на сьогоднішньому занятті?

(Право на життя, на ім'я та громадянство)

- У яких правових документах ці права зафіксовані?

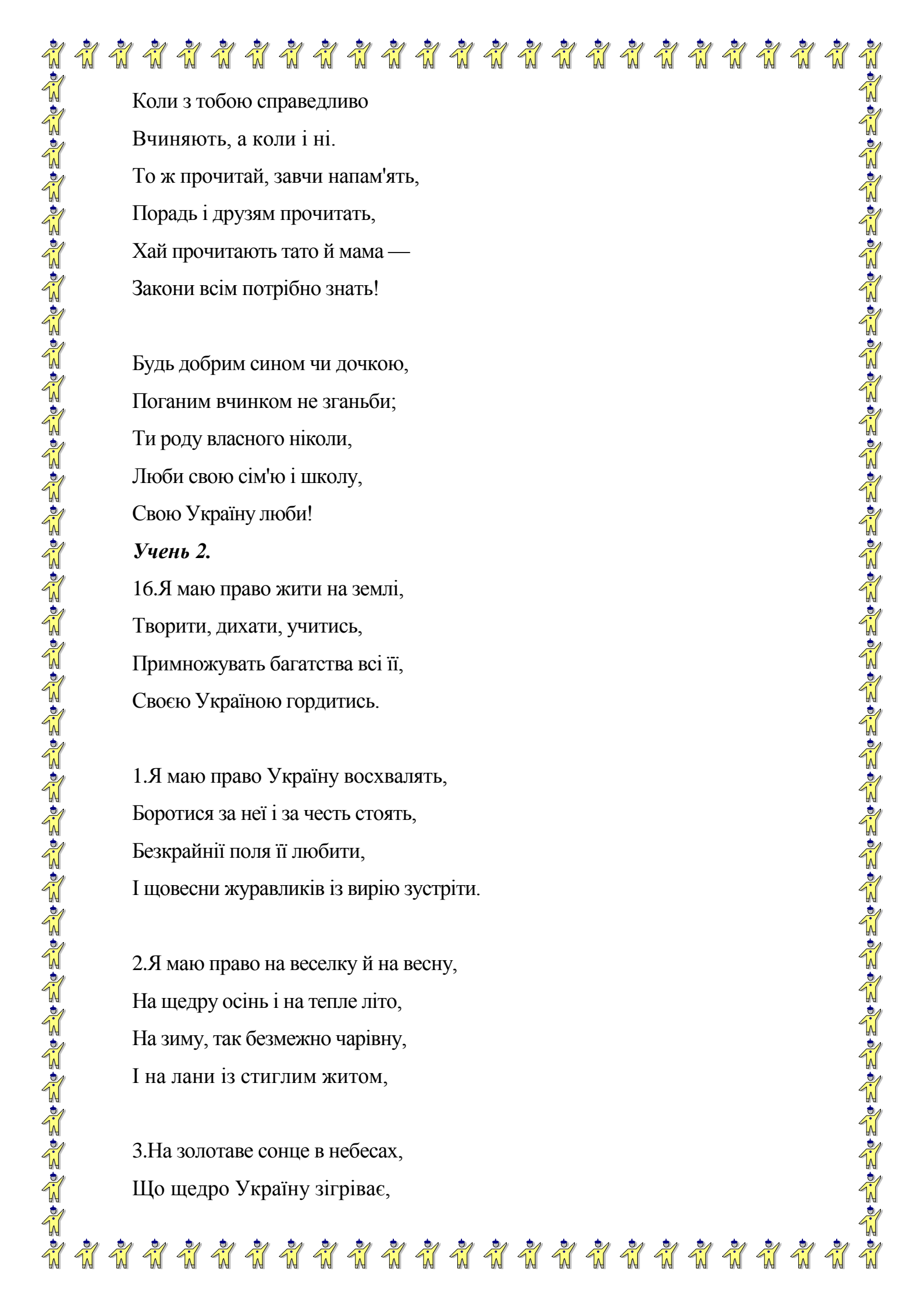
(У Конституції України, у Декларації прав дитини, у Конвенції про права дитини та в Законі України «Про охорону дитинства».)

- І на згадку про таку цікаву бесіду я хотіла би вам подарувати ось такі пам'ятки «Наші права та обов'язки» (роздаю пам'ятки)

15. Друзі мої! Права дитини

Ми мусим вивчити сумлінно,

Щоб знати добре в наші дні,

Коли з тобою справедливо
Вчиняють, а коли і ні.
То ж прочитай, завчи напам'ять,
Порадь і друзям прочитати,
Хай прочитають тато й мама —
Закони всім потрібно знати!

Будь добрим сином чи дочкою,
Поганим вчинком не зганьби;
Ти роду власного ніколи,
Люби свою сім'ю і школу,
Свою Україну люби!

Учень 2.

16. Я маю право жити на землі,
Творити, дихати, учитись,
Примножувати багатства всі її,
Своєю Україною гордитись.

1. Я маю право Україну восхвалять,
Боротися за неї і за честь стоять,
Безкрайні поля її любити,
І щовесни журавликів із вирію зустріти.

2. Я маю право на веселку й на весну,
На щедру осінь і на тепле літо,
На зиму, так безмежно чарівну,
І на лани із стиглим житом,

3. На золотаве сонце в небесах,
Що щедро Україну зігриває,

На соловейка спів в гаях,
І на любов батьків, безмежну і безкраю.

Життя твоє – безцінний дар.
Не забувай про це ніколи.
Ти спиш під зорями Стожар,
Чи з друзями ідеш до школи,
Живеш ти в місті чи в селі,
Подумай, як життя прожити?
Ти слід залишиш на землі –
То треба гарний залишити.

